

ДОСЛІДЖЕННЯ РЕСУРСНО-ІНФРАСТРУКТУРНОГО БАЗИСУ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ ВІННИЧЧНИНИ

Онищук Н. В.

Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, Україна, м. Вінниця

Ресурсний та інфраструктурний базис розроблення турпродуктів у кожному виділеному туристичному центрі (ТЦ) оцінювали з позицій забезпечення цим центрам актуальності на тривалий період часу і наявності у них потенціалу для переростання у відомий і популярний бренд. З цією метою використали показники запропонованої нами системи, що дало можливість визначити узагальнені оцінки за групами ресурсів – історико-культурних, демографічних, соціально-економічних і культурних, природних, а також підсумкові оцінки ресурсної бази кожного ТЦ. Оцінка інфраструктури визначених ТЦ Вінниччини здійснювалася за такими групами показників: кількість закладів надання послуг на 1000 жителів; перелік послуг, що надають згадані заклади, та їх відповідність сучасним вимогам споживачів; відносна вартість послуг, що надаються, а також оцінка виробництва та пропозиції місцевих товарів, тобто сувенірів, продуктів сільського господарства, виробів місцевих майстрів; відповідність сучасним вимогам споживачів ТПП інженерної інфраструктури (доріг, мостів, інших споруд, що використовуються для прокладання екскурсійних маршрутів, організації майданчиків краєвиду та відпочинку туристів), транспортного сполучення та послуг, що надаються на транспорті, а також підсумкову оцінку сучасного стану інфраструктури у регіоні. Встановлено, що: жоден із виділених ТЦ не досягнув позиції лідера за показниками, що характеризують інфраструктуру; найкращі позиції у ТЦ «Хмільник – Здаваниця Поділля» та «Ладизин – Подільська Швейцарія», які мають найвищі оцінки практично за всіма показниками, а особливо за забезпеченістю ресурсами, а перші два – також і за рівнем їх розроблення та доступності; незважаючи на високу забезпеченість

ресурсами, решта ТЦ (10 із 13) отримали оцінки нижче середніх, передусім через нерозробленість інформаційного супроводу, недоступність для огляду та низький рівень якості підготовки об'єктів до використання їх у туристичних цілях. Перспективними напрямками подальших досліджень вважаємо визначення показників, що характеризують обсяги реалізації турпродукту Вінниці та Вінницької області. Це дозволить встановити ступінь раціональності використання багатого туристичного потенціалу Вінниччини.

Ключові слова: туристичний центр, ресурсно-інфраструктурна база, ресурсний потенціал, оцінка показників, туристичний продукт.

Онищук Н. В. Исследование ресурсно-инфраструктурного базиса деятельности туристических предприятий Винничны/ Винницкий торгово-экономический институт Киевского торгово-экономического университета, Украина, г. Винница.

Ресурсный и инфраструктурный базисы разработки турпродуктов в каждом туристическом центре (ТЦ) оценивали с позиции обеспечения этим центром актуальности на данный период и наличия потенциала для формирования популярного бренда. С этой целью использовали показатели предложенной нами системы, что дало возможность определить общие оценки по группам ресурсов – историко-культурных, демографических, социально-экономических, культурных, природных, а также итоговые оценки ресурсной базы каждого ТЦ. Оценка инфраструктуры определенных ТЦ Винничны осуществлялась по следующим группам показателей: количество предприятий, которые предоставляют услуги на 1000 жителей; перечень услуг этих предприятий, их соответствие современным требованиям потребителей; относительная стоимость услуг, а также оценка производства и предложения местных товаров т.е. сувениров, продуктов сельского хозяйства, продукция местных мастеров; соответствие современным требованиям потребителей инженерной инфраструктуры (дорог, мостов, других сооружений, которые используются при разработке экскурсионных маршрутов, организации мест отдыха туристов), транспортного сообщения и предоставляемых услуг, а также итоговую оценку современного состояния инфраструктуры в регионе.

Установленно, что: каждый из определенных ТЦ не достиг позиции лидера по показателям, которые характеризуют инфраструктуру. Лучшие позиции имеет ТЦ «Хмельник – Здравница Подолья» и «Ладыжин – Подольская Швейцария», которые имеют высокие оценки практически по всем показателям, особенно по обеспеченности ресурсами, уровнем их разработки и доступности; не смотря на высокую обеспеченность ресурсами, остальные ТЦ (10 из 13) получили оценки ниже средних из-за отсутствия информационного сопровождения, недоступности для осмотра и низкого уровня качества подготовки объектов к использованию в туристических целях. Перспективными направлениями дальнейших исследований считаем определение показателей, которые будут характеризовать объемы реализации турпродукта Винницы и Винницкой области. Это позволит установить степень рационального использования богатого туристического потенциала Винничины.

Ключевые слова: туристический центр, ресурсно-инфраструктурный базис, ресурсный потенциал, оценка показателей, туристический продукт.

Onyshchuk N. V. Research infrastructure resource base of tourism enterprises Vinnitsya region/ Vynnitsya Trade-Economic Institute of the Kyiv National Trade-Economic University, Ukraine, Vinnitsya.

Historical, cultural and natural resources of Ukraine are often dominated by similar resources of the most popular tourist regions, while domestic tourist attraction tourist product is unacceptably low. It was the reason of using the methodological tools classification tourist centers of regions of Ukraine. On the basis of criteria (geographical and administrative dominant purpose) suggested tourist centers are divided into "urban" and "regional" with the release of relevant subgroups. The tourist center is defined as a system of combined single concept of tourist activity, whose work is to identify and develop existing and potential benefits of tourism in the region and the development based on these ways to differentiate and promote. Developed is method of evaluation the resource-infrastructure base for tourism development based on the author's scorecard, which included indicators for evaluating the characteristics of two groups: 1) resources (subgroups "natural", "historical and cultural" and "human" or "people") and 2) infrastructure. Obtained in the evaluation of expert evidence and

allowed to describe and classify existing and potential tourist centers of Vinnitsa region. A commercial names of these tourist centers, which are characterized by the following: reflect their main essence; attractive consumer PDA; take into account the main principles of naming. Undefined tourist centers found that most of them received low marks not only indicators of the infrastructure (it is known that it requires a significant development), but the resources (although each of outsiders has a large number of unique resources to create PDA).

In the future, should develop a marketing program for the development of each of the chosen TC through the introduction of the concept of marketing cooperation of local tourism enterprises.

Key words: the tourist centre, the resource-infrastructure base, the resource potential, the tourist product, the evaluation indicators.

Вступ (Background). Туристична галузь економіки є надзвичайно чутливою до дії політичних, економічних і інших чинників зовнішнього середовища. Тому ситуація, що склалася в Україні з кінця 2013 р. і триває дотепер, згубно впливає на усі види туризму, а отже і на результативність діяльності туристичних підприємств.

Проте згадана чутливість матиме зворотній (тобто позитивний) ефект, як тільки криза буде врегульована, що дозволяє розглядати туризм як ту сферу, яка здатна буде відіграти надзвичайно важливу роль у відновленні економічного зростання нашої країни.

Постановка проблеми у загальному вигляді, її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.

Сказане доводить необхідність збереження неослабної уваги до вивчення методів ринкової боротьби на туристичних ринках, зокрема на основі формування туристичних центрів. Адже відомо, що в умовах економіки, яка продовжує швидко глобалізуватися, все більш помітними є тенденції до інтеграції підприємств за різними критеріями.

У туризмі досить успішно застосовується критерій концептуальної спорідненості цілей підприємств, локалізованих на певній території. На основі

згаданого критерію створюються туристичні регіони, зони, центри, кластери тощо. Однак, в Україні ця діяльність обмежується і суб'єктивними бар'єрами на шляху розвитку бізнесу, і недостатнім рівнем розроблення її методичної бази.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що у країнах СНД науковці та практики проводять численні та багатоаспектні дослідження з метою формування категоріального апарату теорії управління, зокрема в частині управління туристичними кластерами та дестинаціями [1, с. 105; 2, с. 85; 3, с. 55 та ін.].

Російські вчені О. В. Квартальнов, Н. В. Сірик, І. В. Зорін, О. І. Зорін, та ін. у своїх працях поглибили розуміння таких важливих понять як туристичний регіон, туристичний центр, туристичний інформаційний центр тощо [4, с. 115; 5, с. 100 та ін.]. Науковці О. М. Бобришев та М. Ю. Казаков досліджували такі важливі питання як детермінанти регіонального розвитку, розроблення системи моніторингу соціально-економічного розвитку регіону та визначення напрямів трансформації соціальної сфери на принципах приватно-державного партнерства [6 с. 81; 7 с. 91 та ін.].

Важливу роль у систематизації теоретичних основ і методики розвитку рекреаційно-туристичних ресурсів відіграли праці українського науковця О. О. Бейдика [8 с. 75 та ін.]. Згадані дослідження вчений проводив у контексті географічного розміщення ресурсів та їх цінності для суспільства.

Просторово-регіональна кластеризація туристичного комплексу стала предметом наукових пошуків І. Ю. Швець, яка визначила базові умови, сформулювала принципи створення туристичного кластера та управління ним [9 с. 72 та ін.].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття.

Наведений огляд свідчить про те, що науковий доробок учених сформував теоретико-методичні основи створення та розвитку туристичних центрів. Однак, у публікаціях недостатньо уваги приділено методам оцінки туристичних ресурсів та інфраструктури з позицій формування привабливого турпродукту.

Водночас на сьогодні надзвичайно актуальним є розроблення теоретичних і методичних засад ідентифікації і визначення цінності ресурсів, придатних для створення та просування внутрішнього турпродукту, який би могли пропонувати туристичні підприємства та інші суб'єкти туристичної діяльності певного регіону.

Мета статті: висвітлення адаптованої автором методики дослідження ресурсно-інфраструктурної бази функціонування туристичних підприємств Вінниччини.

Матеріали і методи (*Material and methods*).

Поставлена мета вимагала послідовного вирішення таких завдань (на основі застосування відповідних методів дослідження): аналізу публікацій щодо існуючих методів оцінювання ресурсів та інфраструктури (кабінетний аналіз); теоретичного обґрунтування вибору критеріїв їх оцінювання (аналізу та синтезу, наукової абстракції і системного підходу); дослідження видів ресурсів і ступеня їх освоєння у Вінниччині, визначення та групування характеристик інфраструктури (порівняння та групування, спостереження та експертного опитування).

Дані дослідження (*Results*).

Ресурсний та інфраструктурний базис розроблення турпродуктів (ТПР) у кожному виділеному туристичному центрі (ТЦ) оцінювали з позицій забезпечення цим центрам актуальності на тривалий період часу і наявності у них потенціалу для переростання у відомий і популярний бренд.

З цією метою використали показники запропонованої нами системи, що дало можливість визначити узагальнені оцінки за групами ресурсів – історико-культурних ($\sum \Pi_{\text{ІКР}}$), демографічних, соціально-економічних і культурних ($\sum \Pi_{\text{ДСЕК}}$), природних ($\sum \Pi_{\text{ПР}}$), а також підсумкові оцінки ресурсної бази ($\sum \Pi_{\text{РЕС}}$) кожного ТЦ (табл. 1).

Таблиця 1

Оцінювання ресурсної бази розроблення місцевого туристичного продукту у розрізі дійсних та перспективних туристичних центрів Вінниччини [власна розробка]

№ пор.	Робоча назва (ядро ТЦ)	$\sum \Pi_{\text{ІКР}}$	Частка від $\max \sum \Pi_{\text{ІКР}}$	$\sum \Pi_{\text{ДСЕК}}$	Частка від $\max \sum \Pi_{\text{ДСЕК}}$	$\sum \Pi_{\text{ПР}}$	Частка від $\max \sum \Pi_{\text{ПР}}$	$\sum \Pi_{\text{РЕС}}$	Частка від $\max \sum \Pi_{\text{РЕС}}$
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Вінниця – Перлина Поділля (Вінниця)	12,9	86,0	23,7	79,0	33,6	80,0	66,7	76,7

2	Старовинний і сучасний Немирів (Немирів)	10,0	66,7	15,9	53,0	28,5	67,9	54,4	62,5
3	Історичні загадки і величні постаті Тульчина (Тульчин)	9,4	62,7	16,6	55,3	26,6	63,3	52,6	60,5
4	Середньо-Бузький ТЦ (Вінниця)	7,8	52,0	16,0	53,3	23,1	55,0	46,9	53,9
5	Ладизин – Подільська Швейцарія (Ладизин)	7,2	48,0	19,4	64,7	31,5	75,0	61,9	71,1
6	Хмільник – Здравниця Поділля (Хмільник)	12,3	82,0	18,5	61,7	33,2	79,0	64,0	73,6
7	Духовні Скарби Північного Поділля (Літин)	2,7	18,0	12,2	40,7	13,9	33,1	28,8	33,1
8	Середньомуравський ТЦ (Бар)	4,6	30,7	9,8	32,7	12,4	29,5	26,8	30,8
9	Духовні Скарби Південного Поділля (Буша)	11,5	76,7	11,5	38,3	19,3	45,9	42,3	48,6
10	Могилів-Подільський ТЦ (Могилів- Подільський)	8,7	58,0	18,0	60,0	25,7	61,2	52,4	60,2
11	Урочище «Княгиня» (Піщанка)	2,5	16,7	10,0	33,3	16,2	38,6	28,7	32,9
12	Спадщина Південного Побужжя (Бершадь)	2,5	16,7	10,0	33,3	14,5	34,5	27,0	31,0
13	Подільське Село (Іллінці)	2,9	19,3	10,0	33,3	13,8	32,9	26,7	30,7

За естетичним і технічним станом історико-культурних ресурсів, технічною можливістю їх огляду та наявністю фахівців з відповідним рівнем компетенції найбільш підготовленим до виробництва якісного ТПР виявився ТЦ-1 («Вінниця – Перлина Поділля»), кваліфікований нами як «Велике місто, культурно-адміністративний центр». Однак, у порівнянні з максимально можливою оцінкою (15 балів) зазначена перевага не свідчить про високий рівень розвитку згаданого ТЦ.

На другому місці за оцінками стану історико-культурних ресурсів є ТЦ-6 («Хмільник – Здравниця Поділля»). З-поміж усіх районних центрів Вінницької області, ТЦ-6, по-перше, має найбільш освоєні для експлуатації туристичні ресурси; по-друге, напрям сучасного використання цих ресурсів цілком відповідає його перспективній спеціалізації як «районного центру, суходільного курорту».

Слід наголосити, що навіть перелік об'єктів історико-культурних ресурсів згаданих ТЦ [10] свідчить про їх унікальність і багатство, а отже і перспективність Вінниччини як туристичного регіону. Водночас існуючі атракції на сьогодні можна назвати лише перспективними, оскільки вони ще не використовуються ефективно з кількох причин. По-перше, досі не сформовано жодного ТПР, у якому б гармонійно поєднувалися атрактивні пункти Вінниці: а) за тематикою (або, інакше кажучи, – за інтересами туристів); б) за рівнем організаційного та методичного забезпечення; в) за рівнем клієнто-орієнтованості (включаючи динаміку показу та супровідні матеріали, що мають надаватися туристам до, під час і після отримання ТПР).

Натомість із усього їх різноманіття найчастіше пропонованими є лише 2–3 екскурсії (замість комплексних ТПР), окремі частини яких спрямовані на різні сегменти споживачів ТПР. Наприклад, одна з найбільш популярних екскурсій до Вінниці містить дві складові: 1) відвідини музею-садиби М.І. Пирогова, де зібрана унікальна за обсягом і змістовністю експозиція, яку презентують фахівці високої кваліфікації, та 2) поїздки до місця ставки А. Гітлера «Вервольф», об'єкти якої мають низький рівень готовності до показу, до того ж екскурсійний супровід також часто є некваліфікованим.

По-друге, більшість із наявних туристичних об'єктів розробники ТПР вважають недостатньо привабливими не лише через невисокий рівень їх технічного та естетичного стану, а й через власну непоінформованість про них і відсутність необхідних методичних матеріалів. Сказане відноситься також і до ТЦ, які теж мають не менш перспективні туристичні ресурси, з огляду на їх надзвичайну історичну та культурну цінність, однак, отримали низькі бали через названі вище причини.

За оцінками показників групи «демографічні, соціально-економічні та культурні ресурси» лідером цілком закономірно знову виявився ТЦ-1, який має відповідну густоту населення та кількість економічно активного населення. У свою чергу, останній показник забезпечив найвищу у Вінниччині середню заробітну плату (2561 грн. у січні – вересні 2014 р. [11]), а отже і силове поле.

На друге місце за аналізованими показниками можна поставити одразу три туристичні центри: ТЦ-5, ТЦ-6 та ТЦ-10, оскільки їх оцінки виявилися дуже близькими. При цьому ТЦ-5 («Ладизин – Подільська Швейцарія») отримав високі бали зовсім не за високий рівень освоєння його основної переваги – унікальної природи, а завдяки тому, що необхідність обслуговування Ладизинської ГЕС викликало потребу у будівництві нового сучасного міста, характеристики населення якого за демографічно-культурними та соціально-економічними показниками найбільш близькі до лідера – ТЦ-1.

Усі названі показники були співставними також у ТЦ-6 («Хмільник – Здравниця Поділля»), однак, на відміну від ТЦ-5, їх високі оцінки безпосередньо пов'язані з розробленням і використанням виняткових природних ресурсів цього краю – радонових родовищ і лікувальних грязей.

Однак, порівняння кількості історико-культурних об'єктів у досліджуваних ТЦ із значеннями оцінок аналізованих характеристик свідчить про значну невідповідність між потенціалом цих ТЦ і сучасним їх станом. Висловлене зауваження справедливе для усіх ТЦ Вінниччини.

Найбільша варіація оцінок спостерігалася під час оцінювання показників групи «природні ресурси», що вказує, по-перше, на різноманіття цього виду ресурсів у Вінниччині; по-друге, на неоднорідність їх розподілу по досліджуваній території та, по-третє, на суттєві регіональні відмінності у їх доступності для використання та огляду. Крім того, (і на це слід звернути особливу увагу) природні ресурси Вінниччини є надзвичайно багатими, що відображено у їх оцінках: показники природних ресурсів отримали 18 максимальних оцінок (3 бали), тоді як у попередніх групах їх лише 2.

Однак, відомо, що доцільність і можливість виробництва та продажу ТІПР залежить не лише від наявності туристичних ресурсів, а й від їх доступності та

зручності використання, що визначається розвитком інфраструктури. Тому наступним кроком нашого дослідження була оцінка інфраструктури визначених ТЦ Вінниччини, яка здійснювалася за такими групами показників (табл. 2): кількість закладів надання послуг на 1000 жителів ($\Sigma\Pi_{3нп}$); перелік послуг, що надають згадані заклади, та їх відповідність сучасним вимогам споживачів ($\Sigma\Pi_{пп}$); відносна вартість послуг, що надаються, а також оцінка виробництва та пропозиції місцевих товарів, тобто сувенірів, продуктів сільського господарства, виробів місцевих майстрів ($\Sigma\Pi_{ввп+мт}$); відповідність сучасним вимогам споживачів ТПР інженерної інфраструктури (доріг, мостів, інших споруд, що використовуються для прокладання екскурсійних маршрутів, організації майданчиків краєвиду та відпочинку туристів), транспортного сполучення та послуг, що надаються на транспорті ($\Sigma\Pi_{тр}$). По кожному ТЦ Вінниччини було визначено також підсумкову оцінку сучасного стану інфраструктури у регіоні ($\Sigma\Pi_{інфр}$).

Таблиця 2

Оцінювання інфраструктури розроблення місцевого туристичного продукту у розрізі дійсних та перспективних туристичних центрів Вінниччини [власна розробка]

№ пор.	Робоча назва (ядро ТЦ)	$\Sigma\Pi_{3нп}$	Частка від $\max \Sigma\Pi_{3нп}$	$\Sigma\Pi_{пп}$	Частка від $\max \Sigma\Pi_{пп}$	$\Sigma\Pi_{ввп+мт}$	Частка від $\max \Sigma\Pi_{ввп+мт}$	$\Sigma\Pi_{тр}$	Частка від $\max \Sigma\Pi_{тр}$	$\Sigma\Pi_{інфр}$	Частка від $\max \Sigma\Pi_{інфр}$
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Вінниця – Перлина Поділля (Вінниця)	15,4	57,0	15,6	57,8	20,0	66,6	12,1	56,6	63,1	60,1
2	Старовинний і сучасний Немирів (Немирів)	16,2	60,0	13,7	50,7	15,0	50,0	11,8	56,2	56,7	54,0
3	Історичні загадки і величні постаті Тульчина	10,7	39,6	13,2	48,9	15,0	50,0	11,5	54,8	50,4	48,0

	(Тульчин)										
4	Середньо- Бузький ТЦ (Вінниця)	9,5	35,2	7,1	26,3	8,0	26,7	9,0	42,9	33,6	32,0
5	Ладижин – Подільська Швейцарія (Ладижин)	9,2	34,1	5,0	18,5	10,0	33,3	5,5	26,2	29,7	28,3
6	Хмільник – Здравниця Поділля (Хмільник)	16,0	59,3	16,4	60,7	20,0	66,6	8,9	42,4	61,3	58,3
7	Духовні Скарби Північного Поділля (Літин)	7,9	29,3	8,5	31,5	8,0	26,7	9,8	46,7	34,2	32,6
8	Середньомурав- ський ТЦ (Бар)	8,0	29,6	9,0	33,3	10,0	33,3	6,0	28,6	33,0	31,4
9	Духовні Скарби Південного Поділля (Буша)	4,8	17,8	8,0	29,6	8,0	26,7	9,9	47,1	30,7	29,2
10	Могилів- Подільський ТЦ (Могилів- Подільський)	6,1	22,6	6,0	22,2	7,5	25,0	6,2	29,5	25,8	24,6
11	Урочище «Княгиня» (Піщанка)	5,0	18,5	5,0	18,5	8,0	26,7	5,9	28,1	23,9	22,8
12	Спадщина Південного Побужжя (Бершадь)	8,7	32,2	11,5	42,6	12,0	40,0	12,3	58,6	44,5	42,4
13	Подільське Село (Іллінці)	9,7	35,9	11,5	42,6	12,0	40,0	11,7	55,7	44,9	42,8

Дані табл. 2 вказують на значне відставання розвитку інфраструктури від потреб туристичного регіону Вінниччини. Зокрема, з усього отриманого масиву

даних найвищу оцінку отримав лише єдиний показник у одному з досліджуваних ТЦ – «Забезпеченість санаторно-курортними закладами» – у ТЦ-6. В усіх виділених ТЦ (за винятком ТЦ-1, ТЦ-2 та ТЦ-6) переважали низькі оцінки практично за всіма аналізованими показниками.

Оцінювання інфраструктури розроблення місцевого ТПР показало, що в 9-ти з 13-ти ТЦ найвищими були оцінки саме транспортної системи (у порівнянні з оцінками інших інфраструктурних характеристик). Значною мірою це пояснюється вдалим географічним розташуванням Вінниччини, завдяки якому через неї проходить кілька важливих транспортних коридорів: 1) автомобільні магістралі Київ – Одеса, Київ – Львів, Київ – Кишинів, Харків – Львів та ін.; 2) залізниці, які використовуються і для внутрішньодержавних сполучень (Івано-Франківськ – Київ, Тернопіль – Київ, Дніпропетровськ – Трускавець та ін.), і для міждержавних (Москва – Прага, Москва – Софія, Москва – Бухарест, Київ – Легніце, Київ – Будапешт – Любляна – Трієст та ін.).

Найкращу позицію за транспортним забезпеченням займають ТЦ-11, ТЦ-1 та ТЦ-2. Однак, стан доріг, передусім автомобільних, потребує суттєвого поліпшення. Адже навіть найвища оцінка аналізованого параметра (58,6% від можливого максимуму) свідчить про те, що потенційні можливості використання транспорту на Вінниччині значно більші від нинішніх. Отже, кращі оцінки за цією групою показників вказують не на лідерство туристичного регіону, а на неприпустимо низький рівень розвитку інших параметрів інфраструктури.

Висновки (*Conclusion*): висновки з описаного у цій статті дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі.

- Жоден із виділених ТЦ не досягнув позиції лідера (правого верхнього квадранту матриці) за показниками, що характеризують інфраструктуру.
- Найкращі позиції у ТЦ-1, ТЦ-6 («Хмільник – Здравниця Поділля») та ТЦ-5 («Ладижин – Подільська Швейцарія»), які мають найвищі оцінки практично за всіма показниками, а особливо за забезпеченістю ресурсами, а перші два – також і за рівнем їх розроблення та доступності.
- Незважаючи на високу забезпеченість ресурсами, решта ТЦ (10 із 13) отримали оцінки нижче середніх, передусім через нерозробленість

інформаційного супроводу, недоступність для огляду та низький рівень якості підготовки об'єктів до використання їх у туристичних цілях.

- Аутсайдерами за всіма параметрами виявилися ТЦ-7 (Духовні Скарби Північного Поділля), ТЦ-8 (Середньомуравський Туристичний Центр) та ТЦ-11 (Урочище «Княгиня»). Зрозуміло, що маючи такі унікальні ресурси для розвитку паломницького, історико-культурного, природничо-пізнавального та природничо-реабілітаційного туризму (див. додаток П), нинішня позиція має розглядатися як стартова.

- Найнижчі значення забезпеченості ресурсами показали ТЦ-12 (Спадщина Південного Побужжя) та ТЦ-13 (Подільське Село), однак, попередній аналіз показав, що у названих ТЦ значні перспективи для розвитку історико-культурного та паломницького туризму (ТЦ-12), а також сільського та зеленого туризму (ТЦ-13).

Перспективними напрямками подальших досліджень вважаємо визначення показників, що характеризують обсяги реалізації турпродукту Вінниці та Вінницької області. Це дозволить встановити ступінь раціональності використання багатого туристичного потенціалу Вінниччини.

Література:

- 1. Хинтереггер К. Развитие туризма – необходимые шаги для успеха // Роль туризма в модернизации экономики российских регионов / Сб. науч. статей по материалам междунар. науч.-практ. конф. 8–10 июня 2010 г., Петрозаводск: Карельский научный центр РАН, 2010 – С. 27 – 32.*
- 2. Александрова А. Ю. Кластерные принципы организации туристского пространства (мировой опыт) // Роль туризма в модернизации экономики российских регионов / Сб. науч. статей по материалам междунар. науч.-практ. конф. 8-10 июня 2010 г., Петрозаводск: Карельский научный центр РАН, 2010 – С. 27 – 32.*
- 3. Николаенко Д. В. Рекреационная география: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. – 288 с. – С. 76–96.*

4. Сирик Н. В. Проблемы нормативно-правового регулирования деятельности туристических центров на территории России [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://www.library.shu.ru/pdf/1/sirik003.pdf>
5. Зорин И. В. Энциклопедия туризма: справочник / И. В. Зорин, А. В. Квартальнов. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 356 с.
6. Бобрышев А. Н. Совершенствование системы мониторинга социально-экономического развития региона: микро- и мезоэкономический аспект: Монография / А. Н. Бобрышев, М. Ю. Казаков. – Ставрополь: ООО «Альфа-Принт», 2011. – 203 с.
7. Казаков, М. Ю., Бобрышев, А. Н. Развитие социальной сферы региональных «полюсов роста» на основе активизации механизмов частно-государственного партнерства / М. Ю. Казаков, А. Н. Бобрышев. – Ставрополь: ООО «Издательство «Ставролит», 2011.
8. Бейдик О. О. Рекреаційні ресурси України. Термінологія. Оцінка ресурсів. Паспортизація регіонів / Бейдик О. О. – К.: Альтпрес, 2009. – 400 с.
9. Швец И. Ю. Пространственно-региональная кластеризация туристического комплекса // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – №2. – С. 65-73.
10. Стратегія регіонального розвитку туризму: монографія/ Левицька І. В., Корж Н. В., Кізюн А. Г., Онищук Н. В. - Вінниця: Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2013. – 192 с.
11. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>

References:

1. Khynterehher K. Razvytye turyzma – neobkhodymye shahy dlia uspekha // Rol turyzma v modernyzatsyy ekonomyky rossiyskikh rehyonov / Sb. nauch. statei po materiyalam mezhdunar. nauch.-prakt. konf. 8–10 yiunia 2010 h., Petrozavodsk: Karelskyi nauchnyi tsentr RAN, 2010 – S. 27 – 32.
2. Aleksandrova A. Yu. Klasternye pryntsypi orhanyzatsyy turystskoho prostranstva (myrovoi opyt) // Rol turyzma v modernyzatsyy ekonomyky rossiyskikh rehyonov / Sb. nauch. statei po materiyalam mezhdunar. nauch.-prakt. konf. 8-10 yiunia 2010 h., Petrozavodsk: Karelskyi nauchnyi tsentr RAN, 2010 – S. 27 – 32.

3. Nykolaenko D. V. *Rekreatsyonnaia heohrafiia: Ucheb. posobie dlia stud. vyssh. ucheb. zavedenyi.* – M.: Humanyt. yzd. tsentr VLADOS, 2001. – 288 s. – S. 76–96.
4. Syryk N. V. *Problemy normativno-pravovoho rehulyrovanyia deiatelnosti turystycheskykh tsentrov na terrytoryi Rossyi [Elektronnyi resurs].* – Rezhym dostupu: <http://www.library.shu.ru/pdf/1/sirik003.pdf>
5. Zoryn Y. V. *Entsyklopedyia turyzma: spravochnyk* / Y. V. Zoryn, A. V. Kvartalnov. – M.: Fynansy y statystyka, 2000. – 356 s.
6. Bobryshev A. N. *Sovershenstvovanye systemy monytorynha sotsyalno-ekonomycheskoho razvytiia rehyona: mykro - y mezoekonomycheskyi aspekt: Monohrafiia* / A. N. Bobryshev, M. Yu. Kazakov. – Stavropol: OOO «Alfa-Prynt», 2011. – 203 s.
7. Kazakov, M. Yu., Bobryshev, A. N. *Razvytye sotsyalnoi sfery rehyonalnykh «poliusov rosta» na osnove aktyvyzatsyi mekhanyzmov chastno-hosudarstvennoho partnerstva* / M. Yu. Kazakov, A. N. Bobryshev. – Stavropol: OOO «Yzdatelstvo «Stavrolyt», 2011.
8. Beidyk O. O. *Rekreatsiini resursy Ukrainy. Terminolohiia. Otsinka resursiv. Pasportyzatsiia rehioniv* / Beidyk O. O. – K.: Altpres, 2009. – 400 s.
9. Shvets Y. Yu. *Prostranstvenno-rehyonalnaia klasteryzatsyia turystycheskoho kompleksa* // *Marketynh i menedzhment innovatsii.* – 2011. – № 2. – S. 65-73.
10. *Stratehiia rehionalnoho rozvytku turyzmu: monohrafiia* / Levytska I. V., Korzh N. V., Kiziun A. H., Onyshchuk N. V. - Vinnytsia: Tsentr pidhotovky naukovykh ta navchalno-metodychnykh vydan VTEI KNTEU, 2013. – 192 s.
11. *Ofitsiyni sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Elektronnyi resurs].* – Rezhym dostupu: <http://ukrstat.gov.ua/>